

Risicomanagementfunctie verzekeraars onder Solvency II

AG Commissie ERM

Leidraad: overzicht wetgeving en vereisten

Introductie

In dit document is een overzicht opgenomen van de vereisten aan de risicomanagementfunctie onder Solvency II. Per 1 januari 2016 geldt Solvency II als toezichtskader voor verzekeraars in Europa. Solvency II bestaat voor een belangrijk deel uit governance vereisten, welke zijn opgenomen in de zogenaamde 2^e pijler. Hieronder vallen ondermeer vier vereiste sleutelfuncties: de actuariële-, compliance-, risicomanagement- en interne audit functie. Met name de actuariële functie en de risicomanagementfunctie behoren tot het werkterrein van de actuaris. Om tot een goede inrichting van deze functies te komen is een goed begrip van de inhoud en vereisten van belang.

Het doel van dit document is het creëren van inzicht in de algemene vereisten aan de risicomanagementfunctie onder Solvency II en kennis van de plekken binnen Solvency II waar deze vereisten zijn opgenomen. Deze leidraad gaat niet in op de actuariële functie. Binnen het AG is op 6 november een leidraad over het Actuariële Functie Rapport vastgesteld.

Wet- en regelgeving

De risicomanagementfunctie komt op diverse niveaus van Solvency II wet- en regelgeving terug: in de Solvency II Richtlijn, de Gedelegeerde Verordening en de onderliggende richtsnoeren. Deze documenten zijn grotendeels te raadplegen op website van de Europese toezichthouder EIOPA (European Insurance and Occupational Pensions Authority). De voornaamste artikelen met betrekking tot de risicomanagementfunctie zijn in onderstaand overzicht opgenomen.

Document	Passage	Inhoud
Level 1 – Richtlijn <i>(2009/138/EG)</i>	Artikel 44	Algemene vereisten t.a.v. risicomanagementsysteem, beleid en functie
Level 2 - Gedelegeerde verordening <i>(EU 2015/35)</i>	Artikel 259 Artikel 260 Artikel 269	Risicomanagementsysteem Risicomanagementgebieden Risicomanagementfunctie
Level 3 - Guideline System of Governance <i>(EIOPA BoS 14/253)</i>	Guideline 17 Guideline 18 Guideline 19 Guideline 20 Guideline 21 Guideline 22 Guideline 23 Guideline 24 Guideline 25 Guideline 26	Rol van bestuur en toezicht in risicomanagement Risicomanagementbeleid Taken van de risicomanagementfunctie Beleid m.b.t. verzekeringstechnisch risico Beleid m.b.t. operationeel risico Beleid m.b.t. herverzekering en risicomitigatie Beleid m.b.t. strategisch en reputationeel risico Beleid m.b.t. ALM Beleid m.b.t. beleggingsrisico Beleid m.b.t. liquiditeitsrisico

Naast voorgaand overzicht gelden diverse vereisten omtrent governance in algemene zin en specifieke risicomanagementzaken zoals interne modellen, kapitaalvereisten, de ORSA en samenwerking met de actuariële functie. Op die vereisten wordt in dit document niet nader ingegaan. In deze leidraad wordt kort ingegaan op de vereisten uit het voorgaande overzicht.

Level 1 - Richtlijn Solvency II

In de Solvency II Richtlijn zijn de algemene vereisten opgenomen t.a.v. risicomanagement voor verzekeraars. In deze Richtlijn is als uitgangspunt opgenomen dat het governancestelsel de risicomanagementfunctie, de compliance functie, de interne audit functie en de actuariële functie omvat.

Vervolgens worden in artikel 44 nadere eisen gesteld aan het *risicomanagementsysteem*. Artikel 44 verwacht Hierbij wordt van verzekeraars verwacht dat zij beschikken over een doeltreffend risicomanagementsysteem dat bestaat uit strategieën, processen en rapportageprocedures die nodig zijn om op individueel en geaggregeerd niveau de relevante risico's voortdurend te onderkennen, te meten, te bewaken, te beheren en te rapporteren. Dit betreft risico's waaraan verzekeraars blootstaan of blootgesteld zouden kunnen worden, alsook de onderlinge afhankelijkheden en relaties daartussen.

Ten minste de volgende risicogebieden worden daarbij onderscheiden:

- Aangaan van verzekeringstechnische verplichtingen en reservevorming;
- Afgestemd beheer van activa en passiva (asset-liability management - ALM);
- Beleggingen, met name afgeleide instrumenten en vergelijkbare verbintenissen;
- Beheer van het liquiditeits- en concentratierisico;
- Beheer van het operationele risico;
- Herverzekering en andere risicolimiteringstechnieken.

Deze risicogebieden moeten hierbij specifiek onderdeel uitmaken van het *risicomanagementbeleid* van een verzekeraar.

Voor de *risicomanagementfunctie* wordt verondersteld dat die zo wordt opgezet dat het risicomanagementsysteem met bovenstaande onderdelen goed kan worden toegepast. Voor verzekeraars met een (partieel) intern model wordt daaraan onder meer nog toegevoegd dat de risicomanagementfunctie het (partieel) interne model dient te toetsen en valideren. Hiervoor worden de volgende extra taken genoemd:

- Opzetten en toepassen van het interne model;
- Toetsen en valideren van het interne model;
- Informatie bijhouden over het interne model en de wijzigingen daarin;
- Analyseren van de werking van het interne model en het opstellen van rapporten daarover;
- Verstrekken van informatie over de werking van het interne model aan het AMSB (Administrative, Management and Supervisory Body, ofwel het bestuurlijk, beleidsbepalend of toezichthoudend orgaan).

Level 2 - Gedelegeerde Verordening

De Gedelegeerde Verordening bevat nadere aanwijzingen ten aanzien van de hiervoor beschreven richtlijn voor het risicomanagementsysteem, het risicomanagementbeleid en de risicomanagementfunctie.

Artikel 259 geeft het volgende aan ten aanzien van het *risicomanagementsysteem*:

- Aanwezigheid van de volgende onderdelen binnen het risicomanagementsysteem:
  - Risicomanagementstrategie in overeenstemming met de bedrijfsstrategie van de onderneming;
  - Procedure voor het besluitvormingsproces;
  - Risicomanagementbeleid voor de materiële risico's en goedgekeurde risicotolerantielimieten per risicocategorie;
  - Rapportages over de materiële risico's en over de doeltreffendheid van het risicomanagementsysteem;
- Bij het besluitvormingsproces wordt rekening gehouden met de informatie die in het kader van het risicomanagementsysteem is gerapporteerd;
- Uitvoering van stresstests en scenarioanalyses;
- Dat bij het gebruik van externe kredietbeoordelingen ook andere relevante informatie in aanmerking moet worden genomen.

In artikel 260 wordt een nadere specificatie gegeven van de op te nemen onderdelen in het *risicomanagementbeleid* ten aanzien van de hiervoor genoemde risicogebieden in de Richtlijn. Artikel 269 geeft vervolgens nadere aanwijzingen aan de *risicomanagementfunctie* waarbij onder meer de volgende taken worden benoemt:

- Monitoren van het risicomanagementsysteem;
- Bijstaan van bestuur of toezichthouders en andere functies met het oog op een doeltreffende werking van het risicomanagementsysteem;
- Monitoren van het algemene risicoprofiel van de onderneming als geheel;
- Gedetailleerd verslag uitbrengen over risicoblootstellingen en adviseren over risicomanagementkwesties, onder meer met betrekking tot strategische aangelegenheden zoals bedrijfsstrategie, fusies en overnames en belangrijke projecten en investeringen;
- Onderkennen en beoordelen van opdoemende risico's.

Aanvullend is in artikel 269 expliciet opgenomen dat de risicomanagementfunctie nauw dient samen te werken met de actuariële functie. Zowel voor actuarissen werkzaam in de actuariële functie als in de risicomanagementfunctie is het daarom van belang om goed begrip te hebben van de vereisten aan de risicomanagementfunctie.

Level 3 - Guidelines System of Governance

In de Guidelines omtrent System of Governance ('Richtsnoeren voor het governancestelsel') worden tot slot meer gedetailleerde aanwijzingen gegeven. Hierbij gelden de vereisten uit de Richtlijn en de Gedelegeerde Verordening als uitgangspunt en wordt ingegaan op uitwerking en interpretatie van deze vereisten.

In afdeling 4 van deze Guidelines zijn achtereenvolgens nadere richtlijnen opgenomen ten aanzien van de rol van het bestuurlijk, beleidsbepalend of toezichhoudend orgaan (in Solvency II aangeduid als AMSB) van de onderneming binnen het risicomanagementsysteem, nadere uitwerking van het risicomanagementbeleid, de taken van de risicomanagementfunctie en specifieke richtlijnen voor de eerder genoemde risicogebieden.

In richtlijn 17 wordt de eindverantwoordelijkheid van het AMSB van de onderneming ten aanzien van de effectiviteit van het risicomanagementsysteem benadrukt. Dit is van belang voor een goede interactie tussen bestuurders van de onderneming en de risicomanagementfunctie.

Richtlijn 18 bevat een nadere invulling van het *risicomanagementbeleid* en geeft aan dat ten minste de volgende onderdelen aan de orde dienen te komen:

- Relevante risicogebieden en de manier waarop deze risico's gemeten worden;
- De wijze waarop de relevante risico's en mogelijke aggregatie ervan beheerst worden;
- De risicotolerantielimiten per risico en de wijze waarop deze in lijn zijn met de algehele risicobereidheid van de verzekeraar;
- De samenhang tussen risico's, de vereiste solvabiliteit (SCR), de ORSA en de risicotolerantielimiten;
- De frequentie en inhoud van periodieke stresstesten en de situaties waarin tussentijdse stresstesten uitgevoerd worden.

In richtlijn 19 wordt de rapportageplicht over potentieel materiële risico's en andere specifieke risicogebieden van de risicomanagementfunctie benadrukt, zowel op eigen initiatief als op verzoek van het AMSB.

Richtlijnen 20 t/m 23 geven tot slot nog nadere aanwijzingen t.a.v. de inhoud van het risicomanagementbeleid op genoemde risicogebieden uit de Richtlijn.

Bovenstaande elementen geven aan dat een integraal perspectief op het risicoprofiel van een verzekeraar cruciaal is om risicomanagement goed vorm te kunnen geven. Solvency II vereist immers inhoudelijke kennis van een breed scala aan risico's en inzicht in de samenhang ervan met de vereiste solvabiliteit (SCR) uit pilaar 1, de ORSA uit pilaar 2 en de eigen risicobereidheidsnormen.

Conclusie

De risicomanagementfunctie is een van de vier sleutelfuncties uit Solvency II. Van iedere verzekeraar wordt verwacht dat er een onafhankelijke en deskundige risicomanagementfunctie is ingericht. De inhoud van deze functie en de bijbehorende taken zijn vastgelegd in diverse artikelen van de Richtlijn Solvency II, de Gedelegeerde Verordening en onderliggende Guidelines. Uit deze vereisten blijkt dat de risicomanagementfunctie een integraal perspectief op de verschillende risico's van een verzekeraar en bijbehorend beleid dient te hebben. Bovendien wordt expliciet vereist dat de risicomanagementfunctie een adviserende taak heeft aan bestuur en toezichthouders over een breed scala aan risicomanagementkwesties, onder meer met betrekking tot strategische aangelegenheden. Dit maakt de risicomanagementfunctie tot een uitdagende en belangrijke rol.